UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Præscriptis verbis, & in factum actionib.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ris gentiū.§.quinimo.ſ.de pact. Quid in actione pꝛeſcriptis
verbis,que oꝛitur ex pacto de permutando,vide doct. in dicto
§.actionum.Inſtit.de actio.

LEX II.

1 Contractus innominati iudicantur ſm naturam contractuum
nominatoꝛum,quibus equiparantur.

a ARiſto ait. Qui permutat,debet cauere de
+ vitijs,⁊ moꝛbis,ſicut vendēs.h.
1 d.¶ † No.ꝙ contractus innominati iudicant ſecun
dū naturā ꝯctuū nominatoꝛū quibus aſſimilantur.
Simile ſ.depoſi.l.j.§.ſi quis ſeruū.⁊ hic dū dicit,quoniā per-
mutatio vicina eſt emptioni.Simile in l.eum qui.ſ. commoda.

De præſcriptis verbis,& in fact.actionibus.Rub.v.

1 ☞Actio pꝛeſcriptis verbis,quibus caſibus locum habeat.
2 Actio pꝛeſcriptis verbis,⁊ actio in factum diſtant.
¶ Supꝛa dictū eſt de actione pſcriptis verbis,q̄ dat ꝓ eſtima
tione ⁊ pmutatiōe,nūc vero ſimpl'r,⁊ in genere de pſcri.verb. ⁊
in factū actione,Glo. querit circa rub.Pꝛimo in qb⁹ caſib⁹ hʒ
locū actio pſcri.verb.Scdo in quibus differt actio pſcri.verb.
1 ab actiōe in factū.Circa † qōnem pꝛimā[a] dicit gl. qd habeat lo-
a cū in tribus caſib⁹,vt in gl.Sed doc.Vltramō.⁊ Mod. dicūt,
ꝙ in vno caſu tm̄,ſcʒ qn̄ dubitat de noīe ꝯctus, qd eſt in omni-
bus contractibus innominatis, ⁊ illud quod dicitur de pacto
b incontinenti appoſito,non eſt verum,[b] qꝛ ille actiones nō oꝛiū
tur ex pacto,ſed ex quodam cōtractu innominato, qui oꝛiūtur
habita ratione,ſeu relatione pacti ad cōtractum,vt ipſi not.in
l.in bone fidei.C.de pac.⁊ in l.ex placito.C.de rer.permu.in v.q.
Sed illud non eſt verum,ſed glo.tua dicit verum . Nam actio
pꝛeſcri.verb.hʒ locū in pactis incontinenti appoſitis,ex pacto
incōtinēti appoſito oꝛitur actio.Tex.eſt in d.l.in bone fidei.C.
de pac.⁊ l.iuriſgentiū.§.quinimo.ſ.de pac.⁊ ibi dixi.Sol.dicit
gl.vbicūqꝫ dubitatur de actione circa cōtractū,hic accipias cō
tractū large,⁊ ſi non ſit cōtractus vltro citroqꝫ obligatoꝛius.
Poteſt enim parere actionē pꝛeſcri.ver.⁊ videbitis in multis
caſibus hui⁹ tituli.Itē quādo eſt factū certū,⁊ dubitat in quā
ſpeciē ꝯctus cadat.l.j.ī.eo.⁊ l.j.ſ.ti.ij.Itē ſi factū eſſet incertū,
vt ſ.tit.j.l.j.Itē habet locū actio pꝛeſcrip.verb.vbi factum eſt
certū,⁊ certū eſt,quod nō cadat in aliquā ſpeciē cōtractus no-
minati,vt in tribus contractibus,qui ponūtur in l. naturalis.
2 §.j.ī.eo.Ad ſecūdā q.que eſt differentia inter actionē pꝛeſcrip.
c verb.⁊ in factū actionem:[c] dicit gl.ꝙ actio in factū magis gene-
raliter ſumitur.Iſtud expediui plene in l.j.ſ.de condi.ex lege.
tamen quātū pertinet ad pꝛeſentē tit.declaro,Actio pſcriptis
verbis ideo appellata eſt,qꝛ dat ſm verba pꝛeſcripta,⁊ nō ha-
bet certū nomē,⁊ iſta eadē pōt dici in factū,quaſi habeat actio
nē ſecūdū factū pꝛopoſitū.Vnde vbicūqꝫ habet locū actio p-
ſcriptis verbis,habet locū in factū,Quādoqꝫ tamen ex aliquo
facto equū eſt actionē dari:vbi nulla verba interuenerūt, ⁊ tūc
nō poteſt dici pꝛeſcriptis verbis,qꝛ verba nō fuerunt,ſed vo-
catur actio in factū.De qua videbitis,qꝛ verba non fuerunt,lʒ
vocatur actio in factū.De qua videbitis in l.quoties.ī.e. ⁊ per
multas leges hui⁹ tituli dclaraui plene ī l.j.ſ.de ꝯd.ex lege,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Queſtionē pꝛimā. In qb⁹ caſibus habeat locū actio
pꝛeſcriptis verbis,adde gl.⁊ doc.in d.l.ex placito.de rer.pmu.
b ALEX.¶ Non eſt verum.Adde gl.⁊ Bar.in d.l.ex placito.
c ALEX.¶ Ad ſecundam queſtionem,que eſt dr̄ia inter actionē
pꝛeſcriptis verbis,⁊ in factum actionem,quid differt actio pꝛe
ſcriptis verbis ⁊ in factum,adde Bal.in l.ex placito.in iij. qō.
C.de rerum permu.⁊ vide etiam gl.⁊ Dy.⁊ doc.in §.actionum.
Inſti.de act.adde que pono in l.pꝛoxi.

LEX I.

1 ☞Pꝛeſcriptis verbis vel in factum agitur vbi eſt incertū in
quam ſpeciem contractus cadat.
2 Conductoꝛ quod dicatur qui pecuniam dat,alius locatoꝛ.
a NOnnunquam.[a] Vbi incertū eſt
1 + † in quā ſpeciem
contractus cadat,ad actionem pꝛeſcriptis ver
bis,ſeu in factum recurritur.h.d.¶ Not.quod
dixi in ſummario,⁊ nota legem noſtram.¶ Op
po.ad pꝛimū exemplum hic poſitum per Juriſ
2 conſultum † Nam de iure conductoꝛ eſt ille, qui dat pecuniā,
⁊ alius dicitur locatoꝛ,vt d.l.j.§.ſi quis ſeruū.ſ.depoſi.⁊ ī.eo.
l.naturalis.§.at cum do.Ergo hoc eſt certum, quod dominus
nauis eſt locatoꝛ,⁊ dominus mercium eſt conductoꝛ.Sol. Po
ſito quod hoc ſit,tamen eſt incertitudo circa contractum,ſcili-
cet an locauerit nauem,an locauerit operas ſuas,ſeu rē ⁊ ope-
ram,⁊ pꝛopter hanc incertitudinē circa factum deuenitur ad
actionem pꝛeſcriptis verbis,ſeu in factum,⁊c.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Nonnunquam.Adde an actio pꝛeſcri.verbis,⁊ actio
in factū ſit idē.no.Bal.⁊ doc.poſt gl.in l.j.C.de re.permu.⁊ gl.
Bar.in rub.ſ.eod.

LEX V.

a NAturalis.[a] No.difficilioꝛē ⁊ vtilioꝛē forte
+ legem,que ſit in Digeſto veteri.
hic enim fuit vna queſtio altius diſputata per Pau.
Juriſconſul.in qua plene tractat materiā, vt facio in
queſtionibus meis,⁊ pꝛimo ponitur thema ⁊ qō.Scdo altius
exoꝛdit materiā,diuidēdo eā in quatuoꝛ partes,ſcʒ i quatuoꝛ
ꝯctus innominatos.Tertio pſequit pꝛimū.Quarto pſequit
ſcdm.Quinto pꝛoſequit tertiū.Sexto pꝛoſequitur quartum.
Septimo determinat queſtionem pꝛopoſitam.Scda ibi,in hac
qōne.Tertia ibi,⁊ ſi quidē.Quarta ibi, at cū do.Quinta ibi,
qd ſi faciā.Sexta ibi,ſed ſi facio.Septima ibi, ſi ergo legamus
ꝑ particulas.Pꝛima particula nō hʒ ſummariū,nec recipit op
poſitionē,qꝛ mere fctm̄ ponit,⁊ ſcda particula,qꝛ ponit diuiſio
nē materie merā,nō recipit ſummariū,ſed cōtraria,⁊ gl.nō op
ponit,nec dat ſolutionem.Sʒ ego foꝛtiſſime oppono qd etiā in
alijs ſpeciebus cōſiſtūt ꝯctus innominati.Quandoqꝫ enīʒ do,
vt facias.Quandoqꝫ do tibi,vt Lucius Titius faciat.Quā
doqꝫ do tibi,vt quid contingat ſeu obueniat.Iſta ſunt verba
eiuſdem Pauli Juriſconſulti,vt l.ſenatus.§.j.ī.de donat.cau-
ſa moꝛt.Sol.contractus pꝛopꝛie eſt,quando vltro citroqꝫ oꝛit
obligatio,vt l.Labeo.la j.ī.de verb.ſigni.Intendit ergo Juriſ
conſultus hic tractare materiam dationis ob cauſam quando
cadit in ꝯctū,hoc eſt,quod dicit,totius obligationis rem dari
cōtractus,ſed in caſibus legis contrarie,licet ſit datio ob cām,
tamen non contractus,qꝛ recipiens non obligatur ad aliquid
faciēdū,vel dādū.¶ Secūdo opp.⁊ foꝛtiter,iſti ꝯctus conci-
piunt,per vt,⁊ ſic ſub mō,ſʒ ego video qd qn̄qꝫ cōcipiunt ꝑ ſi,l.
ſi intra.ſ.de pac.⁊ ſic erit,do ſi facias,vel facio ſi des,⁊ ſimilia,
non eſt ergo pfecta diuiſio,q̄ hic ponit per Juriſcōſultū.Rñd.
per ſi,inducit cōditio.⁊ ea q̄ ſunt in conditione non ſunt in obli
gatione,vt l.ſi quis ſub conditione.ī.ſi quis omiſ.cau.teſta.⁊ iō
eſt pꝛopꝛie ꝯctus,qꝛ nō vltro citroqꝫ oꝛitur obligatio.ego di-
xi in dicta l.ſi intra.¶ Tertio opp.nō facere,eſt ſpecies diſtin-
* cta*a facere,vt l.in facto.ī.de condi.⁊ demonſt.Sed ego repe-
rio ꝯctū innominatū,do,vt nō facias,vel nō facio,vt des,vt l.
dedi.in pꝛincip.ſ.de cond.cau.da.ergo hic Juriſconſultus nō
diuiſit.Rñ.factū poteſt accipi,vt genus,⁊ diuiditur in affirma
tiuam,⁊ negatiuā,vt in facere ⁊ non facere,vt d.l.in facto.de cō-
di.⁊ demō.Hic ergo accipit Juriſconſultus in genere,⁊ cōpꝛe
hēdit facere ⁊ non facere,lʒ tn̄ no pꝛoſequatur,niſi qn̄ facere af
firmatiue fuerit pꝛomiſſum.¶ Quarto oppo.qd ſunt plures
ſpecies ꝯctuum qui poſſunt colligi ex geminatione eoꝛum,que
hic ponūtur,ſcilicet,do,⁊ facio,vt des,vel do,⁊ facio, vt facias,
vel do,vt facias,⁊ des,⁊ ſimilia,⁊ ſic poſſunt triplicari ⁊ qua-
drupiicari,⁊ tunc erunt infinite ſpecies contractuum innomi-
natoꝛum.Reſpondeo,quando datur doctrina de ſimplicibus,
intellige ſtatim de miſtis,vt Inſti.de actio.§.item miſta,⁊ ī.de
libe.⁊ poſthu.l.ſi ita.vnde Juriſconſultus cum hic poſuerit di
uiſionem ſimplicium ſtatim intellexit,⁊ compꝛehēdit cōtractū,
ſi miſceantur.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Naturalis.Quo modo ex contractibus innomina
tis oꝛiatur obligatio naturalis ante implemētū,⁊ cuius ſit ef
fectus,vide Soci.ſuper rub.de verb.oblig.
* ALEX.¶ Species diſtincta.Vide ad hoc per Barto.

1 ☞Pꝛeſcriptis verbis actio datur vt fiat qd conuenit,alias cō
demnatur ad intereſſe.
2 Condictio ob cauſam non oꝛitur ex ipſo cōtractu,ſed extra id,
quod agitur.
3 Verbum recipio,vel accipio de neceſſitate non inducit trāſla-
tionem dominij.
4 Dandi in obligationibus ex cōtractibus innominatis non co
gitur quis pꝛeciſe,imo liberatur pꝛeſtando intereſſe.
5 Libellus in actione pꝛeſcriptis verbis qualiter foꝛmetur.
6 Contractus quiſnam erit datio ſit,pꝛopter aliquod factum.
7 Contractus innominatus eſt,qui habet ſimilitudinem cū man
dato,do,vt alijs des,vel in aliquam cauſam conuertas.
a §.Et ſi quidem.[a] Hec eſt tertia pars,in qua pꝛo-
+ ſequit naturā pꝛimi ꝯctus, in
nominati,do vt des,⁊ breuiter hoc intendit,Si pecunia datur
vt res recipiatur,eſt emptio,ſed,ſi res datur pꝛe,eſt contra-
ctus

ctus innominatus, ex quo orif actio preſcriptis verbis ad in-
tereſſe, ⁊ poteſt etiā agi cōdictiōe ob cauſam, ⁊ periculū rei ſpe
ctat ad eū qui eam rē recipere debet ſicut in emptione, ⁊ ven-
1 ditiōe. h. d. ¶ No. qđ dixi in ſummario, † q̄ actio ꝓſcrip. verbis
datur, vt fiat quod cōuenit, quod ſi non fieret, cōdemnaſ ad in-
2 tereſſe. ¶ † Scđo no. quod condictio ob cauſam non oritur ex
ipſo 𝔠ctu, ſed extra id quod agitur, vt repetatur quod datum
eſt, quaſi cauſa non ſequuta. l. ſi is qui. §. fi. ſ. commo. ¶ Opp. ⁊
videtur quod quando do pecuniam vt rem recipiā, qđ ſit con-
tractus innominatus, vt ſ. de condi. cau. da. l. fi. Sol. ibi fuit da
ta pecunia vt res daretur, vnde cum de natura emptionis non
ſit, qđ vēditor obligetur ad dandum, ideo eſt cōtractus inno-
minatus hic vero nō fuit actum vt rem darem, ſed vt rē acci-
3 piā. ¶ Et ſic nota, † quod iſtud verbum, recipiā, vel accipiā, nō
b inducit de neceſſitate[b] tranſlationem dominij. Contra quod ta
men facit C. de tranſac. l. cū mota. ibi, vt partem bonorū ſuſci-
peret. Sed poteſt reſponderi, quod ibi adijcitur iſtud verbū,
bonorum, ⁊ ſic eſt obligatio generis, vt l. non amplius. §. fi. ſ. de
leg. j. merito tranſlationem dominij continet, vt dixi in l. ex em-
pto. in prin. ſ. de act. emp. Et eodem modo intelligo quod j. ſe
quitur, ſi rem do, vt rem accipiam, quod ex neceſſitate nō opor
tet quod tu tenearis me facere dominum, ſed ſolū tradere poſ
ſeſſionem vacuā, ⁊ quod a te dolus malus abſit, ſicut in emptio
ne, ⁊ venditione, vt l. j. ſ. tit. j. ⁊ ibi dixi. ¶ Opp. dicitur hic ciui
liter obligari, cōtra, imo eſt iuris gentium. l. iuris gentium. in
prin. ſ. de pac. Sol. glo. duobus modis, ⁊ bene. ¶ Item opp.
dicif hic, q̄ per hanc actionē ſit condemnatio ad intereſſe, con-
tra, in obligatione dādi cogitur quis preciſe dare, vt l. vbi aūt.
in fi. j. de ver. obli. ſed hic eſt cōtractus, do vt des, ergo, ⁊c. Poſ
ſumus dicere, quod hic nō erat obligatus preciſe ad dandum,
vt ſ. proxime dixi, tamen hic Iuriſconſul. hoc non inſpexit, ſed
generaliter ⁊ indiſtincte eſt loquutus in quolibet 𝔠ctu, do vt
des, ⁊ ideo gl. in l. j. C. de ſent. que pro eo, quod intereſt dicit qđ
4 † in obligationibus dandi ex contractibus innominatis nō co
gitur quis preciſe, imo liberatur ſoluendo intereſſe vt hic. Al
tramō. contra in d. l. j. C. de ſen. que ꝓ eo qđ intereſt. in iiij. que-
ſtione principali, circa fi. ⁊ in l. cum precibus. C. de rer. permu.
⁊ Dy. in l. ſtipulationes non diuiduntur. j. de verb. obli. in ma-
gna diſtinctione tenet opi. noſtrorum glo. Aſſignat rationem,
vt examino plene in d. l. ſtipulationes non diuidūtur. in xij op-
poſitione. ⁊ ibi teneo opi. gl. noſtrorum. ¶ Opp. ad verſ. ſed ſi
ſcyphos. ff. de condi. ob cau. l. fin. Glo. ſoluit, ⁊ tene illam ibi, vt
5 melius, ⁊c. ¶ † Quero extra gl. qualiter formabitur libellus
in hac actione preſcriptis verbis. Reſpondeo, ſicut dixi in l. j.
in princ. ſ. de act. emp. peto te cōdēnari ad rem dandā, vel ſi rē
non dederis ad intereſſe, vt hic colligitur ex tex. ¶ Itē queri-
6 tur, † ſi datio ſit propter aliquod factū vt des mihi decē, ⁊ dē ti
bi ſeruum, vt manumittas, datio, quam debes facere mihi, eſt
propter factum. gl. videtur dicere quod tunc iudicabitur ma-
gis do, vt facias, quam do vt des, vt l. cum proponas. C. de do
7 lo. tāgitur per gl. j. ea. l. §. quod ſi faciam, ⁊ ibi dicā. ¶ † Sꝫ q̄-
ro quid ſi do tibi, vt alij des, vel in aliquam cauſam conuertas,
nō vt mihi des? Certe contractus innominatus eſt, ⁊ hꝫ ſimili-
tudinē magis cum mandato, quam cū emptione, ⁊ venditione,
⁊ ideo poteſt reuocari ex penitētia, ſicut ceteri contractus in-
nominati. Item morte videtur reuocari ad ſimilitudinē māda
ti, niſi in caſu ſpeciali, vt l. ſi res. §. j. j. de iure do. ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Et ſi quidem. Uide Bar. in l. ij. §. j. ſ. ſi cer. pe. Bart.
in l. ſi id quod. j. de ver. oblig. ⁊ in l. j. C. de pac. ⁊ in l. actione. C.
de tranſac. ⁊ in l. cum mota. eo tit.
b ALEX. ¶ De neceſſitate. An verbū, accipio, includat trāſlatio
nē dnij? adde Bar. in l. fi. ſ. de condi. ob cauſ. ⁊ in d. l. cū mota. et
in d. l. j. ſ. de rerum permu. ⁊ cū Bar. hic tranſit Fulg. in d. l. cū
mota. ⁊ etiam Pau. de caſt. ibi ⁊ hic.

1 ☞ Locari facta que poſſunt quomodo cognoſcantur.
2 Euictare quando agatur preſcriptis verbis.
3 Locatio non eſt niſi interueniat pecunia numerata.

a §. At cum do. [a] Si datur pecunia pro facto, qđ
ſolet locari, eſt locatio, ſi res daſ
pro facto, eſt cōtractus innominatus pariens actionem ꝓſcri-
ptis verbis ad intereſſe, ſed ſi factum locari non ſolet, quicqđ
detur, eſt 𝔠ctus innominatus, ⁊ ideo ex eo poteſt agi actione
preſcriptis verbis, poteſt etiam datum condici. h. d. ¶ Opp.
qđ non poteſt agi preſcriptis verbis actione, imo ſeruus effici
tur liber poſt lapſum temporis, vt l. ſi is, qui. C. ſi mancip. ita
fue. alie. ne pro. Gloſ. ſoluit duobus modis, vt hic, ⁊ l. dedi. §.
fi. ſ. de cōdi. cā da. Dic qđ in 𝔠rio fuit emptio ⁊ venditio, hic cō
tractus innominatus. Et hunc paſſum examinat Cy. plene ſa-
tis in l. ſi liber. C. de condic. ob cauſam. ¶ Item oppo. de dolo
actio non debet dari, imo preſcriptis verbis, que oritur ex cō-
tractibus innominatis, vt hic, ⁊ ſ. tit. j. l. j. verſi. vnde ſi ea res.
⁊ ſ. de condi. cauſa da. l. fin. Sol. dicit gl. expone hic de dolo, id
eſt ꝓſcriptis verbis ꝓꝑ dolū. Tu dicas, qđ ſtet proprie de do
lo. Nec obſtant contraria, nā hic fuit cōtractus, do vt facias, ⁊
hic loquitur de actione dandi ei, qui fecit, ex cuius parte eſt, fa
cio vt des, lꝫ gl. cōtradicat, ideo competit ſibi de dolo, vt dicā
j. proxi. §. ¶ Item querit gl. quomodo cognoſcantur contra-
ctus innominati, vtrum ex modo contrahendi, an ex modo im-
plendi. Et dicit gl. quod ex modo contrahendi. quod declaro j.
1 j. proxi. ¶ † Item quero extra gl. quomodo cognoſcam facta,
que poſſunt locari, ⁊ que non? Reſpondeo, quedam ſunt mere
facti, vt ire Romā, portare libros, ⁊ ſimilia, ⁊ iſta pñt locari, vt
ſ. loca. l. qui operas. ⁊ l. opus. cum ſimil. Quedā ſunt facta, qui
bus eſt admiſtum ius, vt manumittere, vendere, ⁊ iſta aut ha-
bent factum momentaneum, ⁊ non poſſunt locari, ita loquitur
hic. Aut habēt factum ſucceſſiuum, vt agere pro me in iudicio,
2 ⁊ iſta poſſunt locari, vt j. ea. l. §. ſed ſi facio. Item aduerte, † qđ
de re euicta poteſt agi preſcriptis verbis, vt hic, ⁊ etiam cōdi.
ob cauſam, regulariter. vt l. fi. ſ. de condi. cauſ. dat. Fallit in cō-
tractu trāſactionis, vbi ſi poſſum agere preſcriptis verbis ad
intereſſe re euicta, non cōpetit condictio ob cauſam odio litiū,
3 ne reſtaurentur, vt C. de tranſac. l. ſi pro fundo. ¶ † Ultio no.
quod non eſt locatio, niſi interueniat pecunia numerata, ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ At cum do. Per Bar. in l. iij. §. j. de condi. ob cauſā.
POMA. ¶ Amplia, vt per Lancelo. in l. ij. in prin. in verbo, de-
poſitum ff. ſi cer. peta.

1 ☞ Datio quando venit principaliter propter factum, ipſum
factum videtur in obligatione, ⁊ econuerſo.
Promiſſio de parendo ſententie arbitri ſub pena, quod ſi ſim
condemnatus ad dandum, pena adiecta dationi eſt.
2 Preſcriptis verbis actio cur nō datur in 𝔠ctu, facio vt des.
3 Lex, cum proponas. C. de dolo. loquitur de actione de dolo, q̄
datur in locum condictionis ob cauſam.
4 Preſcriptis verbis actio an oriatur ex 𝔠ctu, nō facio vt des.
5 Condictio ob cauſam an in contractu, nō facio vt des, oriatur.

a §. Quod ſi faciam. [a] In facio vt des, nō ha-
bet locum actio preſcri-
tis verbis, ſed ad actionem de dolo recurritur. h. d. Uidiſtis
duos articulos, ſcꝫ do, vt des, do vt facias, nūc videamꝰ de ter
tio, ſcilicet de facio, vt des. ¶ Opp. ⁊ videtur, quod imo datur
actio de dolo, vt l. cum proponas. C. de dolo. Sol. Dicit gl. qđ
ibi eſt facio vt des. Lꝫ enim dederim ſeruum vt manumittas,
b hec datio ſit ꝓ facto, ⁊ ideo perinde eſt, ac ſi eſſet facio, vt des,[b]
1 ¶ † No. illud, ſi datio ſit principaliter propter factum, ipſum
factum videtur in obligatione. Idem not. in lege contraria, et
econuerſo ſi eſt factum in obligatione propter dari, datio vide
tur in obligatione, ⁊ ideo ſi promiſi parere ſentētie arbitri ſub
certa pena, ⁊ arbiter condemnauerit me ad dandum, lꝫ prima
facie videatur adiecta pena facto, tamen in veritate eſt adiecta
dationi. Non enim aliud eſt parere ſententie arbitri, quā dari.
c Pro hoc j. de ver. obl. l. v.[c] §. fi. Et hoc eſt vtile ſcire ad multa, ⁊
maxime ſi quantitas deberet dari, qr tunc videretur adiecta lo
co, ⁊ in fraudem vſurarum. vt l. Iulianus. §. idem Papinianꝰ.
ſ. de act. emp. Sed licet iſta ſolutio cōtineat veritatem in ſe, tñ
propter aliud non placet, vt ſtatim dicam. ¶ Item opp. C. de
tranſanc. l. cum mota. Solu. dicunt quidam quod ibi erat do
vt facias, licet fuerit preuentum in faciendo, ſed hoc non plꝫ,
Non enim curo que verba preponantur, vel poſtponantur, vt
j. dicam. ⁊ ideo dicit gl. aliter, quod ibi fuit facio, vt des. Sꝫ hic
erat tale factum, ex quo tibi aliquid adeſt, vnde producit actio
nem preſcriptis verbis. Iſta ſolutio eſt bona in ſe, nō tamen
quo ad illam legem, ibi enim loquitur de actione ꝓſcriptis ver
bis datiua, que datur a lege abſque matre obligatione, ſed hic
querimus de actione preſcriptis verbis natiua, que naſcitur
ex ipſo contractu. Tu dic ergo, quod ibi non poterat agi con-
dictione ob cauſam, vt ſe reponeret in priſtinā obligationē, ne-
que ex eo, quod actio extincta erat talis, que non poterat re-
ſtaurari per pactum, vt actio inofficioſi teſtamenti, ⁊ alie que
ex delicto oriuntur. l. ſi tibi. §. j. ⁊ l. ſi vnus. §. pactus ne peteret.
ſ. de pac. Item de dolo non poterat dari, qr liberatio obuene-
rat aduerſario propter mortem filij abſqꝫ alio ſuo dolo, idō da
tur ſibi preſcriptis verbis a lege, non quod naſcatur ſecundū
2 veram opinionem. ¶ † Quero ergo pro declaratione[d] predi-
d ctorum, que eſt ratio quod in contractu facio vt des, non datur
actio preſcriptis verbis? Dicit gloſſa, quod quando facio vt
des, ex facto meo tibi nihil adeſt, ideo ceſſat equitas, que habet
producere actionē preſcriptis verbis. Sed qr tu decepiſti me
faciendo vt aliquid facerem, ⁊ nō vis dare, recurritur ad actio

nem de dolo, ⁊ ideo, ſi ex facto meo tibi aliquid adeſſet, daretur
mihi actio p̄ſcriptis verbis, ſicut in cōtractu, do vt facias, vel
do vt des. Iſta eſt vera ratio, probatur in l. ſolent. ī. eod. ⁊ oēs
tenent iſtam lectu. lꝫ Ioā. aliter dixerit. Si hec ratio eſt vera,
tūc ſolu. gl. facta ad l. cū proponas. C. de dolo. non eſt bona: qꝛ
ſi dedi tibi ſeruum manumittendum, manumiſiſti, tibi aliquid
adeſt, ſcilicet ius patronatus, ergo debet dari p̄ſcriptis ver-
bis, nec poteſt dicere ille, qui habet ius patronatus, nō videt
locupletioꝛ, qꝛ imo oñ ad implendum ſuam voluntatē facta eſt
manumiſſio, vt ī. ea. l. §. fi. ⁊ ibi no. probatur in l. ſi quis ſeruuꝫ.
⁊ l. Titius. ff. de act. emp. Preterea, paria ſunt, qḋ tibi aliquid
adſit, vel aliꝫ de volūtate tua. l. ſolutā. ī. de ſol. Vñ cū ſeruo ma
numiſſo acquiratur libertas de volūtate tua videt tibi aliquid
adeſſe. †Et ideo dicendum eſt quod in d. l. cū proponas. nō lo-
quitur de actione de dolo, que competat ad intereſſe, vt faciat
quod conuenit: qꝛ ad illud daretur actio preſcriptis verbis, ſꝫ
loquit de actione de dolo, que datur in locū cōditionis ob cau.
Volebam eniꝫ repetere ſeruum, quem manumiſiſti, quod non
poteſt fieri, qꝛ libertas nō pōt reuocari, ideo dabit actio de do
lo, in qua venit tm̄ quantū intereſt mea habere illū ſeruū, queꝫ
dedi. Sꝫ ꝯ hoc op. qꝛ illud idē videtur venire in actione preſcri
ptis verbis, vt ī. ea. l. in fi. Sol. illud eſt verum quādo in actio
ne p̄ſcriptis verbis nō pōt venire aliud intereſſe, vt ibi dixi, ſꝫ
hic poterat venire aliud, ideo recurritur ad actionē de dolo lo
co condictionis ob cau. Ita debet intelligi d. l. cuꝫ ꝓponas. de
dolo. ¶ Itē opp. in facio vt facias, datur actio p̄ſcriptis ver-
bis, vt ī. §. proxi. ergo eadem ratione in facio vt des. Solut. ibi
ex vtraqꝫ parte eſt eadē equitas. Vel poſſes dicere quod dꝫ in
telligi etiā qñ facio vt facias, cōtinet aliqua verba, ex quibꝰ par
ti aliquid adeſt. alias ſi nihil adeſſet, recurreretur ad actionem
de dolo, ſicut in facio vt des. ¶ Opp. C. de tranſac. l. cum pro-
ponas. Sol. ibi enim non loquimur in non facio vt des. Iſtud
ꝯiñ eſt valde difficile, ibi enim loquimur in nō facio vt des, qui
articulus eſt valde difficilis. Ratio, qꝛ actio preſcriptis ꝟbis
non datur niſi ei, qui implet contractū ex parte ſua, vt ꝑ totā
hanc legē. ⁊ ſ. tit. j. l. j. Sed ille qui promittit nō facere, nūquam
pōt implere, qꝛ ſi nō facit hodie, pōt facere cras, ⁊ ſic de ſingu-
lis. Itē ex hoc ſequitur aliud, qꝛ ſi aliquis dedit vel facit, ꝑ qḋ
aliquid adſit aduerſario, nō pōt repetere ꝑ cōdictionē ob cau
ſam, qꝛ cōdictio ob cām datur cōtra aduerſariū, qñ ⁊ ipſe fuit
in moꝛa faciendi ſeu implēdi ex parte ſua, ſ. §. proxi. verſi. qḋ ſi
tale. Sꝫ ſi ille, qui tenet nō facere nō pōt implere ex parte ſua,
aduerſariꝰ nō pōt eſſe in moꝛa nō faciēdi, cū nō teneatur facere,
niſi ego impleā. l. Iulianus. §. offerri. de act. empt. ⁊ l. quero. §.
inter locatoꝛē. ſ. loca. Et ideo ad examinationē huius articuli,
qñ ꝯtus cōcipit hoc modo, nō facio vt des, opꝫ ſcire, qḋ lꝫ in
in aliis cōtractibus innominatis ſit locus penitētie. l. ſi pecu-
niā. de cōdi. ob cau. nū in ꝯtu trāſactionis nō. l. quamuis. C. de
4 tranſac. Hoc ergo †premiſſo, pꝛimo videamus, an ex hoc ꝯtu
oꝛiatur actio preſcriptis verbis ex parte eius, qui tenet non
facere. Exēplū, ſi promitto nō petere vt des mihi centū, ⁊ tu ꝓ-
mittis dare cētū mihi, in quo ſic dicas, Aut iſta couētio libera
toꝛia apponit ſuꝑ cōtractu bone fidei, ⁊ tūc pōt impleri cauen
do de nō petēdo, qꝛ in ꝯtibus bone fidei cautio de nō implen
dō modū hꝫ pro implemēto, vt l. inſulā. §. fi. ſ. loca. tūc pōt agi
e preſcriptis verbis. Nam liberatio[e] ſuper contractu bone fidei
dꝫ bone fidei, ſicut ipſe cōtractus, vt l. ab emptione. ſ. de pac. ⁊
in hoc caſu poteſt dicere verū gl. que eſt in l. ſiue apḋ acta. C. de
tranſac. Idē ſi eſſet appoſitū certum tp̄s, intra quod, ne fiat, qꝛ
tūc poſſet impleri nō faciēdo per totū illud tp̄s, nō eſt dubiuꝫ,
ſed ſi nullū tp̄s eſſet adiectū, ⁊ dicta couētio apponeret ſuper
cōtractu ſtricti iuris, nūqꝫ poſſet impleri, ⁊ nunquā poſſet agi
preſcriptis ꝟbis, vt l. cū ꝓponas. ⁊ l. ſiue apud acta. C. de trāſa
f ctio. Itē eſt vidēdū[f] vtrū in hoc ꝯtu ex parte eius, qui tenet
5 non facere, ſit †locus cōdictioni ob cauſam. Et pono caſum in
terminis. Promitto a te nō petere, ⁊ tu promittis mihi dare
cētū, ꝑꝑ hoc ab actione pꝛincipali te liberaui, vel alio mō cōſe-
quutus es liberationem, ſi non des centū, vtrū poſſuꝫ agere cō
dictione ob cauſam, vt te reponas in pꝛiſtinā obligationē? Bꝛe
uiter dicas, Aut eſt talis actio, que poteſt per pactum reſtau
rari, ⁊ poſſum agere condictione ob cauſam. l. ſi quis accepto. ſ.
g de cōdi. cauſa dat. ⁊ not. in l. actione. C. de trāſac. ⁊ intelligo,[g] qꝫ
agā condictione ob cauſam nō ex penitentia, qꝛ de illa nō eſt du
bium, ſed propter moꝛam tuam. Videris enim eſſe in moꝛa ex
eo, qḋ per me factum eſt quicquid potui: qꝛ te liberaui, ⁊ tu nō
vis dare, vt no. in d. l. actione. Sed ſi tibi obueniſſet liberatio
alio modo, quam per factū meū, vt puta per moꝛtē, tunc agere
tur actione preſcriptis verbis. d. l. cū mota. C. de tranſac. ⁊ dixi
ſ. eo. § in ſecūdo. Si vero actio non eſt talis, que poſſit reſtau-
rari per pactū, vt actio ex delicto, vel quia foꝛte incertum eſt
vtrum eſſet aliqua obligatio re vel ſpe, ⁊ tunc nō poteſt agi cō
dictione ob cauſam, ſed agitur actione de dolo, vt d. lege, actio
b ne.[b] ⁊ ibi not. ſm quod gl. ſuſtinet opi. Pla. ¶ Iteꝫ quero vtrū
contractus innominati cognoſcantur per modum ineundi, an
per modum implendi, dicam ī. pꝛoximo §.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Quod ſi faciā. Vide de iſta materia ꝑ Iaſ. poſt a-
lios, in §. actionū. in gl. in verbo, ex ꝑmutatione. Inſtit. de acti.
Et iſtud procedit ſolum ex parte facientis, ſed ex parte dātis
⁊ accipiētis, ſecus eſſet, vide ibi latius, qꝫ contractus facio, vt
des, non habeat locum in actione de dolo.

b POMA. ¶ Vt des. Cōmunis opi. eſt cōtra Bar. vt per Alex.
in d. l. v. §. fi. ⁊ per eundē conſi. xxxij. vol. ij. ⁊ cōſ. v. ⁊ cōſi. xcv. vo.
iiij. vbi refert cōtrariā opi. qꝫ imo ſit exigibilis, ⁊ qꝫ non videat
adiecta in fraudem vſurarum, ⁊ eſt communis, vt per eam re-
fert ſe cōſuluiſſe Iac. de Puteo contra Bar. Ferrarie, cum de
facto accidiſſet.

c ALEX. ¶ L. v. Vide Bar. in d. l. v. §. fi. ⁊ ibi Ang. ⁊ Mod. ⁊ vi
de Bar. idē tenētē in l. cū proponas. C. de dolo. Et ꝑ iſta etiam
cōcludit Bal. in l. j. C. de inſti. ⁊ ſubſti. in iiij. q. qꝫ ꝯdi. io, ſi fun-
dū dederis, nō dicit in facto cōſiſtere. ⁊ ibi etiā qḋ de cōditio
ne, ſi fundū vendideris. Quid aūt ſi do, vt cedas mihi actiōes,
dicit Bal. in l. j. C. de act. ⁊ oblig. qꝫ ſi eſt debitum liquidum, dici
tur do, vt des, Si aūt dicitur, do, vt mandes actionem, tūc eſt
do, vt facias, vt hac ead. l. §. penul.

d ALEX. ¶ Pro declaratiōe. Vide per Cy. in l. ex placito. ſ. alle.

e ALE. ¶ Liberatio. Ita etiā tꝫ Bar. in d. l. ſiue apud acta. ſꝫ eiꝰ
opi. communiter repꝛehēditur ibi, ideo omiſſa iſta diſtinctione
teneas opi. quam ponit Bar. in d. l. actione.

f ALEX. ¶ Vidēdū. Adde Bar. in l. ſiue apud acta. C. de trāſa.

g ALEX. ¶ Et intelligo. Cōtrariū tenet Bar. in d. l. actiōe. ⁊ qua
liter in cōtractibus innominatis procedit vſucapio, tāgit ſub-
tiliter Bal. in l. j. C. de dona.

h ALEX. ¶ Dicta l. actione. Vide ibi Sali. ⁊ quod dixi poſt eū.

1 ☞ Mandatum etiā nō gratuitū dicitur mandatum reſpectu
illius qui egit, ⁊ eius, contra quem agitur.

2 Cōtractus innominatus, ⁊ actio que ex eo oꝛitur, datur ad ſimi
litudinē contractum nominatoꝛum, quibus aſſimilatur.

3 Preſcriptis verbis actio oꝛitur ex contractu facio, vt facias.

4 Contractus innominati an iudicētur ſm modum ineundi con
tractum, an ſecundum modum implendi.

5 Preſcriptis verbis actio ex contractu, do vt facias, ⁊ des, vel
facio, ⁊ do, vt des oꝛitur.

6 Contractuū innominatoꝛum verba proferantur in tempꝰ pre-
ſens vel in futurum, non differt.

7 Contractus innominatus non vitiatur, licet apponatur ei no-
men contractuum nominatoꝛum, ⁊ non ſit.

a **§. Sed ſi facio.** [a]Ex ꝯtu facio, vt facias, oꝛitur
actio preſcriptis verbis, q̄ hꝫ ſi-
1 militudinē cū actione mādati. h. d. ¶ † Nota qꝫ lꝫ mandatū nō
ſit gratuitū, ita qḋ non pariat actionē mandati inter mandan-
tē ⁊ procuratoꝛē, tamen dicitur mandatuꝫ reſpectu illius, qui
agit, ⁊ cōtra quē agitur, ſine quo mādato alieno nomine agi nō
2 pōt, vt hic patet, dixi in l. j. ſ. de procu. ¶ † Scḋo nota qꝫ cōtra
ctus innominatus, ⁊ actio que ex eo oꝛit, dat ad ſimilitudinem
cōtractuū nominatoꝛū, quibꝰ aſſimilātur, ⁊ ideo in eis venit cul
pa leuis, lata, ⁊ leuiſſima ſm illoꝛū cōtractuū ſimilitudinem, vt
ſ. titu. j. l. j. in fi. ⁊ ī. eo. l. ſi gratuitā. §. j. ⁊ ij. ſ. depoſiti. l. j. §. ſi qs
3 ſeruū. ⁊ l. eū qui. ff. cōmo. ¶ † Tertio no. qꝫ ex cōtractu facio vt
facias, oꝛitur actio preſcriptis verbis. ¶ Opp. ſ. proxi. §. Sol
b ue, vt ibi dixi. ¶ Sed quero circa iſtū §. [b]extra gl. vtrū contra
4 tractus innominati iudicētur †ſm modum ineundi contractū,
an ſecundum modum implendi? Glo. ſ. ea. l. §. at cum do. in pri
ma gl. ⁊ ſ. proxi. §. in gl. magna, ⁊ C. eo. l. ex placito. ⁊ de trāſac.
⁊ l. cū mota. ⁊ C. de dolo. l. cum proponas. vbiqꝫ dicūt, qḋ co-
gnoſcūtur ſm modum ineundu cōtractum, non ſm modum im
plendi. Vnde ſi fuit contractus do, vt facias, tamē tu preueni
ſti in faciendo, dabitur actio preſcriptis verbis, que oꝛitur ex
do, vt facias, non de dolo, que oꝛitur ex facio, vt des. Doc. Vl
tramontani in d. l. ex placito. ⁊ l. cū proponas, dicunt contra, ſi
enim in contractu emptionis ⁊ vēditionis ab ipſo initio ex vna
parte eſt emptio, ex alia venditio, vt ſupra ti. j. l. j. ita in iſtis cō
tractibꝰ, ſcilicet in do, vt facias ex parte mea erit do, vt facias,
ex parte tua erit facio, vt des. Et iſta opinio videtur mihi ve-
ra. Probo pꝛimo declarando rationem eoꝛum, iſti contractus
innominati iudicantur ſecundum naturam contractuum nomi
natoꝛum quibus aſſimilantur, ſed in contractibus innomina-
tis ex vna parte dicitur emptio, ex alia venditio vel loca-
tio, et conductio et ſimilia, ergo ita in iſtis innominatis.
Preterea probo per inconueniens quod ſequeretur, quid
ſi in

ſi in contrahendo neutrius promiſſio precedit, ſed conuenimus
inuicem de exigendo debitores communes vel de edificãdis in
ſulis, vel preſtandis mutuis officijs in aliquibus rebus, ita qđ
non apparet quis primo, ⁊ quis poſtea? Certe ſecundum gloſ.
nõ erit aliquis ex iſtis ꝯtcibus. quod eſt abſurdum ⁊ falſum, vt
videbitis ĩ. §. proximo. Preterea hoc videtur cõtra caſum hu-
ius §. appellatur enim, facio vt facias, ⁊ tamen prius cõuenit,
vt tu faceres. Preterea in ꝯtu, do vt facias, fortius ex parte
eius, qui debet facere, oritur actio de dolo. vt ſ. ea. l. §. at cũ do.
ver. ſed ſi dedi. non violando literam. Et ſic concludo quod ab
ipſo initio ex parte vnius eſt, do vt facias, ex parte alteri⁹ eſt,
facio vt des. Iaco. Butr. nitebatur ſuſtinere gl. ⁊ arguebat ſic,
Non debemus inſpicere implemẽtũ cõtractus, ſed ipſam con-
uentionẽ, vt l. ſi ita fuero ſtipulatus. l. cũ enim. ĩ. de noua. Solu.
reſpondeo, fateor. Non enim curo de modo implendi, ſed dico,
ꝙ ab ipſo initio ex ipſa conuentione ex parte vnius accipit̃, vno
modo, ex parte alterius alio. Preterea, dicit ipſe, illud debe-
mus inſpicere, quod principaliter fit, non quod acceſſorie, vt l.
⁊ ſi nõ ſint. §. perueniamus. de au. ⁊ arg. lega. Sed dic ab ipſo
initio hoc principaliter agitur, ſicut in emptione, ⁊ venditione.
Itẽ dicit ipſe qđ ab initio oritur naturalis obligatio, q̃ poſtea
roboratur rei interuentu, vt ſ. tit. j. l. j. ⁊ l. ex placito. C. de rerũ
permu. ergo primam obligationem debemus inſpicere, ſed hoc
fateor, tamẽ ipſa principalis obligatio ab ipſo initio variatur,
5 vt dixi. ¶ † Quero, quid ſi iſte cõuentiones ab vna parte du-
plicantur, vt puta, ſi eſt contractus, in quo ego do vt facias ⁊
des, vel econuerſo, facio ⁊ do vt des, q̃ actio oritur? Reſpõdeo,
ꝓpter illud dare quod eſt ibi, ⁊ ſic cõtinet aliquid, ꝓpter quod
queritur aduerſario, oritur actio preſcriptis verbis, vt ĩ. eo. l.
6 ſi dominus ſeruum. ⁊ l. ſi tibi aree. ⁊ l. permiſiſti. ¶ † Quero, cũ
c iſti contractus c per Iuriſconſultum ſemper ex vna parte po-
nantur in preſenti tẽpore, vt do vt des, ⁊ ſimilia, quid ſi ex vtra
que parte ponant̃ in futuro tẽpore, vt puta, faciã vt facias, vel
dabo vt facias, vel vt des, ⁊ ſimilia? Reſpõdeo, iſta varietas in
tẽpore nõ curat̃, nã ſemꝑ appellat̃ ꝯtus, facio vt des, vel do vt
facias, ⁊ ſimilia in quocunq; tempore ſint verba poſita. Iſtud
probatur hic, nam hic appellatur facio vt facias, tamen ex vtra
que parte eſt actum de faciendo in futuruz, ſimiliter per omnes
7 §. huius legis. ¶ † Vltimo quero, quid ſi in iſtis d contra-
d ctib⁹ fuit appoſitũ aliquod nomen ꝯtc⁹ nominati, cũ nõ ſit, an ꝑ
hoc vitiatur? Certe non. Caſus eſt in l. proxi. ⁊ ibi dicam, ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Sed ſi facio. Limita vt per Iaſ. in §. actionũ. In-
ſtit. de actio.
b ALEX. ¶ Circa iſtum §. Adde Bar. in l. ex placito. ⁊ in l. cum
ꝓponas. hic allegata, ⁊ adde Bar. poſt gl. in l. ſi intra. ſ. de pac.
Quid autẽ requiratur ad eſſentiam contractus innominati, vi
de omnino Bar. in l. ſi cum fundum. ſ. de pac.
c POMA. ¶ Iſti contractus. Vide Bar. conſi. cliiij.
d ALEX. ¶ In iſtis. Si in contractu innominato fuit appoſitũ
nomen contractus nominati, adde Bald. in l. j. in j. col. C. de re-
rum permut.

1 ☞ Libertum habere non eſt ius eſtimabile.
2 Commentum ſi non fiat, ad quod intereſſe agatur, ⁊ qua actiõe.
3 Patronatus ius quando ſit eſtimabile.

§. Si ergo. Iſta eſt vltima particula, in qua determi-
nat̃ q̃ſtio ꝓpoſita in principio huius le-
gis, ⁊ h. d. In facio vt facias, dat̃ actio p̃ſcriptis v̾bis, in qua ve
nit quatũ intereſt mea fieri qđ cõuenit, qđ ſi illud intereſſe ceſ-
ſat quãti intereſt mea me nõ feciſſe. Item habere libertũ, nõ eſt
ius eſtimabile. h. d. ¶ No. ex iſto v̾ſi. qđ idẽ videt̃ ſi cõueniat de
faciẽdo ab vtroq;, ita qđ nõ apparet de ordine, ſicut de cõuẽtio
nis ordine apparet. ¶ Scđo no. qđ hic habet̃ ratio eius, qđ in-
tereſt me nõ feciſſe quod feci, ⁊ hoc in actione p̃ſcriptis verbis.
1 ¶ † Tertio no. qđ habere libertũ, ñ eſt ius eſtimabile. ¶ † Op.
2 ⁊ videt̃ qđ in hac actiõe veniat quãti intereſt mea te nõ feciſſe,
vt ſ. ea. l. §. j. ⁊ ij. Sol. hic nõ põt venire illud intereſſe, q̃ nullũ
eſt, ideo deuenit̃ ad iſtud. Sed ꝯ, imo qñ ceſſat illud intereſſe te
nõ feciſſe, qđ cõuenit, deuenit̃ ad cõdictionẽ ob cauſam, ꝑ quã re
petit̃ qđ eſt datũ l. ſi tibi decẽ. ĩ. eo. Solu. illud verũ, qñ illud, qđ
eſt datũ, eſt repetibile, ſed hic erat data libertas, q̃ nõ põt re-
peti, ſeu reuocari, vt l. cũ ꝓponas. C. de dolo. ¶ Sed oppo. qđ
tũc in locũ cõdictiõis ob cauſam dat̃ actio de dolo ad intereſſe,
vt l. cũ ꝓponas. C. de dolo. ⁊ dixi ſ. ea. l. §. qđ ſi faciã. Sol. Qñq;
reperitur vnũ intereſſe qđ fiat qđ cõuenit, ⁊ illud qđ eſt datũ vl
factũ põt repeti, ⁊ tũc dat̃ actio preſcriptis verbis ⁊ condictio
ob cauſam, vt ſ. ea. l. §. j. Quãdoq; nõ reperit̃ itereſſe quod fiat
qđ cõuenit, ⁊ illud qđ eſt factũ vel datũ nõ poteſt repeti, tũc da
tur actio p̃ſcriptis verbis, quatenus intereſt me non feciſſe qđ
conuenit, vt hic. Qñq; reperit̃ intereſſe fieri qđ cõuenit, tñ res
data nõ eſt repetibilis, tũc cõdictio ob cauſam non poteſt dari
q̃ nõ eſt repetibilis res, tũc actio p̃ſcriptis verbis nõ põt dari
ad intereſſe, quatenus intereſt mea nõ feciſſe, q̃ habet aliud in-
tereſſe qđ in ea venit. ſcilicet quatenus intereſt mea fieri qđ con
uenit, ideo dat̃ actio de dolo, vt l. cũ ꝓponas. C. de dolo. Qñq;
nõ reperitur intereſſe fieri qđ cõuenit, ſed res data eſt repetibi
lis, tũc nõ dat̃ actio de dolo, nec p̃ſcriptis verbis, ſed condictio
3 ob cauſam. l. ſi tibi decẽ. ĩ. eo. ¶ † Vltimo opp. qđ ius patrona-
a tus debeat eſtimari, vt ſ. de ac. emp. l. idq;. ĩ ſi. alias l. Titius. a
la j. Sol. vt in gl. ⁊ not. qđ quãdo quis manumiſit ſuo arbitrio,
tũc ius patronatus eſt eſtimabile. Quãdo vero quis manumi-
ſit alterius volũtate, tunc ius patronatus non poteſt eſtimari.
Ita loquitur hic, ⁊ ĩ. de leg. j. l. plane. la ij. §. fin. ⁊ l. ſeq. qđ not. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Titius, ⁊ ibi Bar. ⁊ vide Bar. ⁊ doc. in d. l. cũ ꝓpo-
nas. qñ ius patronatus ſit eſtimabile. vide tñ d. l. cũ ꝓponas. in
ſi. j. col. C. de dolo. ⁊ in §. qđ ſi faciã. ſ. ea. l. ⁊ ꝑ Pau. de Eleaz. in
cõmẽ. c. nobis. de iure patr. ⁊ ibi etiã quid in iure patro. eccleſie.

LEX VI.

1 ☞ Error in nomine contractus non vitiat contractum.
2 Libellus ſi narratur, ⁊ concludat in aliquo ꝯtu innominato, ⁊
in fine dicatur, ⁊ ad hoc ꝓpono actionẽ exẽpto libello ñ vitiat̃.
3 Syndicuz ſi appello, qui eſt procurator iſta nominatio non vi-
tiat.

1 Inſulam. a Error in nomine ꝯtus † nõ vi-
a tiat ꝯtũ. h. d. Simile no. in l. ſi o-
2 lei. C. locati. Et ſic facit ad multa. Primo, qđ ſi narra
tur † in libello aliqs ꝯtc⁹ innominat⁹, ⁊ cõcluſio apte
ſequeret̃, poſtea diceret̃, ⁊ ad hoc propono actionẽ ex empto, qđ
ꝓpter hoc libell⁹ nõ vitiaret̃, ⁊ dixi in l. j. circa ſinẽ magne gloſſe.
ſupra de edendo. ⁊ eſt opinio Innocẽtij de qua ibi dixi. ¶ † Itẽ
3 nota, qđ ſi appello b illũ ſyndicũ, q eſt ꝓcurator, ⁊ ſi in hac ap-
b pellatione erratur, iſta appellatio nõ habet vitiare, vt dixi ti-
c bi in l. j. §. j. ſupra qđ cuiuſq; vniuer. nomi. ⁊ hoc valet c ad ſimi-
lia, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Inſulã. Pro intellectu Bartoli, ⁊ limitatiõe huius
legis, vide Bartolũ in l. ſi qs ante. infra de acquirẽ. poſſeſſ. Itez
facit iſte textus, qđ ſi in cõtractu locatiõis, ⁊ cõductiõis appo-
nat̃ verbũ, vẽdo, nõ tñ mutat̃ natura cõtract⁹, q̃ eſt verbũ gña
le l. ſtatuliber a ceteris. §. qntus. de ſtatuliber. ⁊ expreſſe alle-
gat iſtũ textũ Bal. in l. ij. C. cõmo. ⁊ iſtũ tex. etiã in l. j. ⁊ no. l. p̃tij.
C. de reſcin. ven. ⁊ ad p̃dicta no. iſtũ tex. Bal. in l. j. C. de rerũ ꝑ-
mu. Bar. in l. naturalis. §. penul. in ſi. ſ. eo. ꝑ Bal. in ru. C. de iu-
re emphyt. POMA. ¶ Ad hãc legẽ vide Alexã in l. ſi conſtã
te. in j. col. ff. ſolu. matr. ⁊ cõſi. cc. vol. ij. Bar. in l. ſi qs ante. infra
de acquiren. poſſeſſ. Alexan. in l. j. de legat. j. ⁊ in l. naturaliter. §.
nihil commune. ĩ. de acquir. poſſeſſ.
b POMA. ¶ Si appello. Vide Alex. conſi. xliiij. volumi. ij.
c ALEX. ¶ Valet. Intellige tamen, vt per Bar. in l. ſi quis an-
te. ff. de acquiren. poſſeſſ. ⁊ adde bonum tex. in ca. conſtitutus. de
reli. do. qui reputatur ſingu. not. Bald. in l. ſi. C. de vſur. ⁊ Ioan.
And. in tit. de inſtrum. edit. §. porro.

LEX VII.

1 Si tibi decem. † Vbi ceſſat intereſſe
fieri quod conuenit, re-
currimus ad condictionem ob cauſam. h. d. quod no.
⁊ dixi ſ. e. l. naturalis. in ſi. ¶ No. ex hac lege qđ iſta
actio p̃ſcriptis v̾bis põt directo itẽtari ad itereſſe.

LEX VIII.

1 ☞ Preſcriptis verbis actio vt fiat quod conuenit, oritur ex
contractu, do vt facias ⁊ des.
2 Ius dat̃ ad repetẽdũ illud, qđ eſt datũ vel eius eſtimationem.
3 Seruus datus ꝓ torquendo, ſi reperitur in maleficio non red
ditur.

1 Si dominus. † Vbi eſt, do vt facias ⁊
des, oritur actio p̃ſcriptis
verbis vt fiat qđ cõuenit. h. d. quã legem not. ⁊ no. qđ
2 dixi in ſummario. ¶ † Item not. quod ad repetendũ
illud quod eſt datum, vel eius eſtimationem, competit actio pre
ſcriptis verbis, quando hoc eſt actum. De hoc plene in l. j. de
3 donat. vbi gloſſ. tangit. ¶ † Item no. quod ſi trado tibi ſeruũ
torquendum pro maleficio, intelligitur quod non reddas ſi euz
reperias in maleficio, quod eſt notandum.

LEX IX.

☞ Preſcriptis verbis in actione concluditur ad intereſſe, ⁊ etiam quod preſtetur quod eſt promiſſum.

Ob eam cauſam. a Liberat⁹ ob cauſam cõuenit hac actiõe, vt faciat qd cõuenit. h.d. † No. qd ĩ actiõe p̃ſcriptis verbis nõ ſolũ põt cõcludi qd cõdẽnet ad intereſſe, vt l. ſi tibi. ſ. eo. ſed ẽt põt cõcludi qd p̃ſtet hoc qd eſt ꝓmiſſum, vt dixi in l. naturalis. §. j. ſ. eo. ¶ Opp. de l. ſi qs accepto. ſ. de condi. cau. da. Sol. per hanc actionẽ non reſtauratur obligatio prima, ſed per condictionem ob cauſam, ſicut ibi, ⁊ iſta eſt vera.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Cauſam. Vide qd no. Bar. in l. quãuis. C. de trãſac.

LEX X.

Partis. Iſta lex ⁊ ſequẽs nõ loquitur de actione preſcriptis verbis vel in factum, q̃ oritur ex contractu, ſed ex quaſi cõtractu vel delicto. ⁊ breuiter hoc intendit, Cautio omiſſa repetitur per condictionem incerti, ⁊ actionem in factum, ⁊c.

LEX XI.

Quia. Vbi deficit lex Aquilia, ſuppletur actione in factum hoc dicit.

LEX XII.

Si vir vxori. Actio preſcriptis verbis datur vt fiat qd cõuenit in pacto incontinẽti appoſito. h.d. ¶ Opp. ad l. partis. ſ. eo. qd imo det cõdictio incerti, vt ſ. de vſuf. ea. re. que vſu conſu. l. hoc ſenat⁹. §. ſi pecunie. Gl. ponit plures ſolutiões. Tu dic tres caſus. Qñq; tradit res, q̃ eſt eius, q debet vſumfructũ, ⁊ durat eius, vt qñ debet vſuſfruct⁹ rei immobilis, ⁊ in illo caſu ſi tradita eſt ſine cautiõe põt vẽdicari, ⁊ agit cõdictiõe incerti. l. ſi vſuſfruct⁹. ſ. vſuf. quẽad. c. Qñ ꝗ tradit ea res, q̃ eſt eius, q debet vſumfructũ, tñ ei⁹ nõ durat, ⁊ tũc ſi traditur ſine cautiõe, nõ põt vẽdicari, ſed ageret cõdictiõe incerti. d. l. hoc ſenat⁹. §. j. Qñq; tradit res, q̃ nũquã eius fuit q debet vſumfructum, ⁊ tunc agitur preſcriptis verbis, vel in factum actione, vt hic, ⁊c.

LEX XIII.

Si tibi rem. a Si res vendenda tradatur certo pretio, vt ſuper fluũ lucretur venditor, hac actione agitur. h.d.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Si tibi rem. Iſtum tex. tene menti, quia eſt multum magiſtralis, cui adde que no. in l. ſi paſcenda. C. de pact.

LEX XIIII.

Si tibi aree. a Vbi res ad meliorandũ traditur, vt quod melioratur diuidatur, ſi dominium transfertur in totum, erit actio preſcriptis verbis, alias ſi dominium non transfertur in totum, ſed in partem, tunc erit ſocietas. h.d. quem caſum nota, quia bonus, ⁊ tene menti, ⁊c.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Si tibi aree. Allegat Bar. no. in l. ſi paſcenda. C. de pac. vbi gloſſ. no.

LEX XV.

☞ Glandis appellatione continentur omnes fructus.

Qui ſeruandarum. a

§. Si glãs. Actio de paſcuis pecorũ non habet locũ, qñ fruct⁹ mei, q cadũt in alieno depaſcant, ſed ad actionẽ in factum recurrit. h.d. ¶ † Nota quod appellatiõe glandis, cõtinẽtur omnes fructus, vt l. j. ĩ. de glãd. le. Et de iſta actione dic vt l. pe. C. eo. ⁊ Io. in arbore, ⁊c.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Qui ſeruãdarũ. Et Baldus in l. ex placito. maxime in iiij. q̃ſtiõe. C. de rerũ ꝑmutatiõe. ⁊ ibi etiã in ſexta q̃ſtiõe, ponderat iſtũ tex. ꝑ no. ꝑ Bartolũ in l. j. in vlt. col. ſ. de condi. ex leg.

LEX XVI.

☞ Preſcriptis verbis actio competit ex facto vt des, vbi ex facto queritur commodum aduerſario. Idem ſi conuentio fiat ꝑ ſi, licet proprie non ſit contractus innominatus, ⁊ nume. 2.

Solent. Pretium conuentum pro indicando furẽ, poteſt peti actione p̃ſcriptis verbis, niſi dolus indicãtis interuenerit. h.d. ¶ † No. ꝙ ex facio vt des, vbi ex facto queritur commodum aduerſario, cõpetit actio preſcriptis verbis vt vidiſtis in l. naturalis. §. quod ſi faciam. ſ. eodem. ¶ Secundo nota, quod † licet conuentio fiat, per ſi, oritur actio preſcriptis verbis, non tamẽ eſt tunc proprie contractus innominatus, vt dixi ſ. eo. l. naturalis, ſecundo reſponſo. ⁊ ſ. de pac. l. ſi intra.

LEX XVII.

Permiſiſti. Ex cõtractu, facio vt des, ⁊ do vt facias, orit actio p̃ſcriptis verbis, ſi datum fuerit propter pecuniam, ⁊ ſic caderet in emptionem. h.d. ¶ Oppo. de l. ſi cum mihi. ſ. de dolo. Sol. vt in glo. plenius in l. qui ſaxum. ĩ. de dona. ⁊c.

§. Permiſiſti. a Ex facio vt des, vel do vt facias, ſi aduerſario nihil q̃rit, non competit actio p̃ſcriptis verbis, ſed de dolo. h.d. qd no. multũ, q; facit ad materiã l. naturalis. ſ. eo. dicit gl. ꝙ hodie haberet locũ cõdictio ex lege. Iſtud itellige, qñ ꝑmiſiſti mihi animo donãdi, vt dicit gl. ⁊ ſic ex facto tuo mihi nihil q̃rit. Secus ſi ꝑmiſiſti ꝓpter tuã cõmoditatẽ, vt q; dediſti mihi fundũ ſolum, q; vtilitas tua eſt, ꝙ fundus iſto anno laboretur ⁊ diſſodiatur, tunc datur preſcriptis verbis. Et no. iſtũ §. q; continet quotidiana ⁊ bona, ⁊c.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Permiſiſti. Vide quod dixi in l. iuriſgentium. §. ſed cũ nulla. ſ. de pac. ⁊ Bal. in l. ex placito. in ix. q. C. de rerũ ꝑmut.

LEX XVIII.

Si gratuitam. Si concedit habitatio gratuita, agitur preſcriptis verbis hoc dicit. quod principium declara, vt in gloſſ.

☞ Contractus dicitur celebratus gratia, eius qui rogauit.

§. Si margaritas. Aut res datur vendenda gratia vẽditoris, ⁊ ſuſceptor tenet d dolo ⁊ lata culpa. Aut dat gratia ſuſceptoris, ⁊ tenet ẽt de leuiſſima. Aut gratia vtriuſq;, ⁊ de leui tenet, ⁊ ei⁹ gratia ꝯct⁹ dicit celebrat⁹, q rogauit. h.d. quẽ caſum no. ¶ No. ꝙ eius † gratia ꝯct⁹ dicit celebrat⁹, q rogauit, hoc intellige, ſi ille q eſt rogat⁹, nõ habebat ꝓpoſitũ hoc faciẽdi. ꝓbat ĩ. in l. rogaſti. ſi cer. pet. Ad iſtã legẽ opp. de l. j. ſ. ti. ij. Sol. dic, qd hic fuit dictũ, ꝙ reſtituant margarite aut ꝓtiũ earũ dñtaxat. Vel dic ꝙ eſtimatio hic fuit facta ꝑ quãto vẽderet, ñ eo animo ꝙ emptionem faceret, vel faceret trãſire periculum, ⁊ ibi ſecus, quod dic, vt ibi dixi.

LEX XIX.

Si rem tibi. Si res dat inſpiciẽda, ⁊ ignoratur vbi ſit, ad hanc actionẽ recurritur, vel aliis actionibus poteſt agi. Et in hac actione venit culpa, habita conſideratione eius, cuius gratia ſit celebratus contractus. h.d. quod no. ⁊c.

§. Si cum vnum. a Si commodo vt commodes, agitur preſcriptis verbis, q; commodatum iſtud non eſt gratuitum.

ADDITIO.

POMA. ¶ Si cum vnũ. Vide Roma. ſing. xxxvij. alias xxxix.

§. Si cum mihi veſtimenta. Is, cui res inſpicienda conceditur, de caſu fortuito non tenetur. h.d.

§. Si quis. a Qui accipit rẽ ab vno dãdã alteri in cauſam certe victorie vel in aliũ euẽtũ, actione p̃ſcriptis verbis dare tenet. h.d. cũ l. ſeq. ¶ Opp. ꝙ non debet agi p̃ſcriptis vbis, ſed actiõe depoſiti ſequeſtrati. l. licet. ſ. depoſiti. Sol. illud verũ, qñ duo depoſuerũt eãdẽ rẽ. Sec⁹, ſi vnus tãtũ depoſuit rẽ ſuã, in qua cõſtabat aduerſariũ nullũ ius habere, vt ĩ. l. prima. Et oportet intelligere iſtũ §. q; iſte, q vult agere p̃ſcriptis verbis, erat p̃ſens qñ depoſitũ fuit factum ſub eo pacto, alias cũ eo nil eſſet ꝯctũ, ⁊ ſic nõ haberet actionẽ p̃ſcriptis verbis, vt l. cõſenſu. ⁊ qd ibi no. ĩ. de actio. ⁊ obli. l. j. ſ. de cõtrahẽ. emp. in fi. ¶ Querit gl. qd ſi ſtat ꝑ aduerſariũ ꝙ nõ p̃ſtet. Dicit gl. qd ꝑinde eſt habẽdũ, ac ſi viciſſet q ſe ingerit. Gl. bene dicit dũ ſt ꝑ aduerſariũ nolẽtẽ facere qd cõuenit. Sed ſi aduerſarius veniret ad bellũ, licet ſibi facere qcqd põt, vt vincat, ⁊ alius ſuccũbat. l. in executiõe. §. fi. ⁊ ibi no. de verb. obli. Et iſta ſunt vtilia ſcire in partibus illis, vbi admittitur duellũ. Et eſt pulchra materia ad determinationem queſtionis * duelli.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Si qs. Vid Bal. ĩ l. j. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub ꝯdi. fac.

CLAVD. ¶ Queſtionis. De qua vide Alex. in l. ex hoc iure. ff. de inſtit. ⁊ iure.

LEX XXI.

Rogaſti. Si res vẽdẽda datur vt ꝓtiũ in mutuũ cõuertatur, ſi non vẽditur, vel ꝓcium non recipitur, actiõe preſcriptis verbis agitur, h.d. De

h.d. De quo dic plene vt no. in l. rogaſti. ſ. ſi cer. peta.

§. Si pꝛedium. Opp. quod tale factum non conſueuit locari. vt l. naturalis. §. at cum do. ſ. eo. Sol. debes intelligere, quod tunc fuit locata re ipſa, ⁊ non factum pignoꝛatitium fuit locatum, ⁊c.

LEX XXII.

Apud Labeonem. Qui rē experiēdam recepit, quicquid ex re interim lucratur domino reddere debet, ⁊c.

§. Item apud. Si res datur experienda, emptione perfecta datur actio ex vēdito, alias pꝛeſcriptis verbis, hoc dicit.

§. Si cum emere argentum. Is, cui res inſpicienda datur, non tenetur de caſu contingente cum res repoꝛtatur, ſed de dolo ⁊ culpa hac actione tenetur. hoc dicit. quem caſum no. ⁊c.

LEX XXIII.

a **Quoties.** a Hic tractat gl. vnam materiam de qua plene per doc. in l. ex placito. ⁊ dixi plene in l. j. ſ. de condictiōe ex lege. ⁊ hic reperiꝑ vna diſtinctio, que multa dicit, ſed non dicit veritatē.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quoties. Et ad huius intelligentiam vide Barto. in l. ſed ⁊ ſi me putem. §. j. circa fi. ſ. de condi. inde. ⁊ in rub. ſ. eo.

LEX XXIIII.

a **Si tibi polienda.** a Si ſuſcipiꝑ opꝰ faciēdū gratis, eſt mandatum, ſi per mercedem in pecunia, eſt locatio, alias eſt contractus innominatus. h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si tibi polienda. Et iſtum tex. in fin. multum ponderat no. Bar. in l. fin. in j. q. C. de contrahen. emp.

LEX XXV.

Duo. Habuiſtis ſ. de eo qui recipit rem inſpiciendam volens eam emere, hic de eo qui recipit eam inſpiciendam cauſa delectationis vel euidentioris cognitionis, quo caſu de culpa tenetur, ⁊ pꝛeſcriptis verbis agitur.

LEX XXVI.

Titius. Si pecunia datur, vt ex eius vſuris tributa dantis ſoluantur, contractus innominatus eſt, ideo actione pꝛeſcriptis verbis agitur, ⁊ periculum pecunie ad recipientem nō pertinet. hoc dicit.

LEX XXVII.

a **Si operas.** a Si opere pꝛo operis danꝑ, hac actione agitur. h.d.

ADDITIO.

a POMA. ¶¶ Si operas. Uide Panoꝛ. conſi. xlv. in j. col. ij. volumi. Fely. in c. cum Bertholdus. ver. tertio limita. de re iudic. ⁊ in c. ſeq. ⁊ in c. quamuis. eod. titu.

Liber vigeſimus.

De pignoribus, & hypothecis. Rubrica i.

¶ Glo. continuat, dic vt in ea. Quero quare Iuriſconſulti ponunt iſtos tres titulos de pignoꝛibus ſeparatos a titulo de pignoꝛatitia actione? Gloſſ. hoc examinat in pꝛima conſtitutione huius libꝛi. §. tertio. Dic vt ibi, quam glo. no. bene, ⁊c.

LEX I.

1 ☞ Obligatio bonoꝛum poꝛrigitur ad pꝛeſentia ⁊ futura, etiaꝫ ſi non dicatur, ſuoꝛum vel ad ſe ſpectantium.

Conuentio. Obligatio generalis poꝛrigiꝑ ad bona p̄ſentia ⁊ futura, ſed obligatio certe rei nō ꝯhiꝑ etiā in illa re poſtea debitoꝛis effecta, ſi creditoꝛ ſciēs fuerit. h. d. Et nota hoc ꝓncipiū, ⁊ in hoc pꝛin. poteſt caſus poni duobus mo. Pꝛimo, qd̄ recepta ſit obligatio bonoꝛum pꝛeſentium vel poſtea queſitoꝛuꝫ quaſi dicat, poſſunt obligari bona pꝛeſentia, ⁊ futura. Secundo modo pōt legi, quod receptum eſt, hoc eſt determinatum ⁊ appꝛobatū eſt, quod obligatio generalis bonoꝛum poꝛrigitur etiam ad bona poſtea queſita, ⁊ exponitur, vel, pꝛo etiam, ſecundum vtranqꝫ lec. Et iſta videtur verioꝛ, vt patet ex ver. ſeq. qui aduerſaꝑ ad illud, vbi loquitur de iure poſtea queſito, an veniat in obligatione pꝛimeua. Secundum hoc nota ex illo pꝛincipio, † quod obli- 1 gatio bonoꝛū, licet non adijciatur ſuoꝛum vel ad ſe pertinētiuꝫ, poꝛrigiꝑ ad omnia pꝛeſentia ⁊ futura. Caſus eſt hic. Sed ſi illud adijceretur, nullum eſſet dubium, quia caſus eſt in l. fi. C. que res pign. oblig. poſſ.

§. In ſpeciem. Textus eſt caſus. Oppo. de pig. act. l. rem alienam. Sol. tex. tollit ꝯꝛiū, qꝛ ibi res aliena fuit obligata ignoꝛāti, hic ſciēti. Ratio, qꝛ qn̄ creditoꝛ fuit ſciēs, debitoꝛ nō eſt obligatus creditoꝛi ꝯtraria pignoꝛatitia, qꝛ eū non decepit, ⁊ ſic non intereſt debitoꝛis, qd̄ illa res veniat in obligationē, Sed qn̄ creditoꝛ ignoꝛauit, tūc debitoꝛ teneꝑ ꝯꝛia pignoꝛatitia l. tutoꝛ. §. ꝯꝛia. ſ. de pign. ac. Dixi plene in d. l. rē alienā. ⁊ ideo gl. vt iſta materia ſit clara, ſic diſtinguit ſatis plene. Qn̄ certa ſpecies obligaꝑ, aut obligat qs rē ſuā, ⁊ tenet obligatio ſine dubio. Si alienā, ſi qdē ſibi debitā, obligatio teneꝑ, vt j. q po. in pigno. habe. l. iij. §. cum ex cauſa. Et hoc innuiꝑ in textu, dicit glo. qd̄ intellige, qd̄ antequā illius rei dominiū ſit q̄ſitū d̄bitoꝛi, creditoꝛ habet obligatū illud ius, qd̄ debitoꝛ habet ꝓ re, poſt rē debitoꝛi q̄ſitā erit obligata ipſa res d. l. Si vero nō eſt debita, a ſed habet ius in re, ſimpliciter tenet obligatio. l. grege. §. ij. ⁊ iij. ⁊ l. ſi ab eo. j. eo. Dicit gl. iſtud intellige qd̄ valet obligatio in eo iure, qd̄ ibi habet debitoꝛ, ſed ſi poſtea ipſi debitoꝛi q̄reretur ꝑfectū dn̄iū, tūc ſiquidē q̄reretur ex cauſa dicti iuris qd̄ habebat in re, veluti quia habebat Publicianā, ⁊ vſucapiebat, cōpleuit vſucapionē, vł erat ſibi obligata ꝓ debito, ⁊ fuit tradita ſibi in ſolutū, vel quocūqꝫ modo illius iuris occaſiōe ad eū ꝑuenerit, ipſa res erit obligata, vt dictis legibus, d. l. cū in fundo. § ſi fundus. j. de iure do. Si vero debitoꝛ, queſiuit dominiū ex alia cauſa ꝓrſus ſeparata ab illa, tūc non video quare debeat illa res in obligationē incidere, ſed erit idē, ſicut quando ſimpliciter obligatur res aliena. Si vero nō erat debitoꝛi debita, nec habebat ius in re, ⁊ tunc aut eā obligauit ſub conditione cū ſua erit, ⁊ nō eſt dubiū qd̄ tenet obligatio exiſtēte cōditiōe, vt l. ſi fundus. § aliena res. j. eo. Aut obligauit eā ſimpliciter, ⁊ tūc aſſumo vnū caſum poſitū in fi. gl. Aut dn̄s ratū habuit, ⁊ obligatio ꝯfirmaꝑ. l. ſi fundꝰ. §. j. j. e. ⁊ l. aliena. ſ. d̄ pig. ac. Aut dn̄s ratū n̄ habuit, ⁊ tūc aut creditoꝛ fuit ſciēs, ⁊ nō cōfirmaꝑ ēt dn̄io q̄ſito poſtea, vt h̄. Aut fuit ignoꝛās, ⁊ cōfirmaꝑ quo ad vtilē hypothecariā. d. l. rē alienā. de pig. acti. Ratio qꝛ debitoꝛis intereſt, vt dixi, ⁊ ideo puto qd̄ qn̄ obligauit rē alienā ſciēti, ſi obligaſſet ſe expꝛeſſe, qꝛ dn̄s ratificaret, vel alio modo, ita ꝙ ipſe teneretur ſi res in obligationē non incideret, tunc ſi poſtea ꝑ debitoꝛē q̄ratur dominiū, res incideret in obligationē quo ad vtilē hypothecariā. d. l. rē alienā. Ubicunqꝫ autē dixi obligationē nō valere dominio poſtea q̄ſito, dico creditoꝛē poſtea habere retētionem, ſi poſſidet, vt hic. ¶ Sed ꝯ hoc opp. j. eo. l. cū vitioſe. Gl. nō ſoluit hic nec ibi, ⁊ dic qd̄ hic nō valuit obligatio, qꝛ res nō erat debitoꝛis, qd̄ vitiū eſt purgatum, qꝛ eſt effecta eius, ideo datur retētio, ibi vero obligatio fuit vitioſa ex alia cauſa, q̄ purgata non eſt, ⁊ ideo retentio non datur. ¶ Itē opp. qd̄ datur vtilis hypothecaria, qn̄ dominiū eſt effe-
* ctū debitoꝛis, qꝛ debitoꝛ nō pōt referre q̄ſtionē dominij, * vt l. j. §. ſi ꝑdo. ſ. depoſi. ⁊ l. ita vt ſi fur. ſ. cōmo. Sol. qdā hoc fatentur qd̄ hypothecaria nō cōpetit ꝯ extraneos, ſed ꝯ ipſum debitoꝛē ſic. Iſta opi. videtur ꝯ iſtū tex. ⁊ ideo dicēdū ꝙ nec ꝯ ipſuꝫ debitoꝛē detur. Nō obſtāt ꝯꝛia, qꝛ ibi loquitur qn̄ ageretur actiōe ꝑſonali ex eo ꝯctu, hic vero qn̄ agitur hypothecaria in rē, quo caſu poteſt referri queſtio dominij, in d. l. ita vt ſi fur. ſ. commod.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non eſt debita. Adde Barto. ⁊ docto. in l. cum res. C. ſi aliena res res pig. da. ſit.

* ALEX. Queſtionem dominij. An a creditoꝛe poſſit referri queſtio dominij, vide nota. in lege, neque creditoꝛes. C. de pignoꝛ. actio.

§. Seruo. Obligato ſeruo, non intelligitur obligatū peculium tunc vel poſtea queſitum, ideo per creditoꝛem non poteſt vendi. hoc dicit.

1 ☞ Separata cauſa dominij facit ne res in obligationem incidat, non autem extinguit obligationem iam contractam.

2 Pignoꝛis ius quare non vſucapitur triennio, ſed maioꝛi tēpoꝛe pꝛeſcribitur, ⁊ ipſa res pignoꝛata ſic, ⁊ ratio.

3 Obligatam poſſidens rem decennio bona fide pꝛeſcribit etiam contra hypothecariam.

4 Creditoꝛ ſi auocauit rem ab vſucaptoꝛe per hypothecariam, an debitoꝛ poſſit illam recolligere.

5 Uſucaptoꝛ an a debitoꝛe qui rem a creditoꝛe recuperauit, poſſit eā vēdicare, ⁊ quale remediū habeat debitoꝛ ꝯ vſucaptoꝛem.